

בכללות ישנן שתי שיטות: שיטת דור המדבר - שצריך להתנתק מהעולם ולעסוק רק בתורה, "דעה
את ה'", עד לאופן ד"כמים לים מכסים"¹⁷, כפי שהיתה הנהגת דור המדבר, "דור דעה"¹⁸, שרצו להשאר
בעולם המחשבה, ולכלל היתור - בעולם הדיבור¹⁹, אבל לא לירד לעולם המעשה; ושיטת משה רבינו -
שהלימוד כשלעצמו אינו מספיק, אלא צריך גם לצאת ולפעול בעולם, והיינו, שלא זו בלבד שהעולם
לא ישפיע עליו, אלא אדרבה, שהוא ישפיע ויפעל על העולם - להפוך מקום שהיה בשליטת ל"א מלכים,
ל"ארץ נושבת" עבור בני ישראל.

וכללות החילוק בין שתי השיטות הנ"ל - שלפי שיטת דור המדבר העיקר הוא ענין הלימוד, ולא
נוגע ענין המעשה; ואילו לשיטת משה רבינו צריך הלימוד לבוא למעשה דוקא - "המעשה הוא
העיקר"²⁰.

וכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"²¹ - מצינו ב' שיטות אלו גם בעולם: יש כאלו שעיקר עסקם
בעניני הבנה והשגה, ועל יסוד הבנתם והשגתם באים למסקנות, מבלי להתחשב במבחן המציאות, וכאשר
המציאות אינה בהתאם למסקנותיהם, אזי מסיקים שהמציאות אינה נכונה ומחפשים לשנות את
המציאות²²; ויש כאלו שבוחנים את אמיתת הבנתם והשגתם אם היא מתאימה אל המציאות, ואם
המציאות אינה כן, אזי מחפשים לשנות את הבנתם והשגתם.

ולהעיר, שבעבר (בימי הביניים) היתה השיטה שצריך לבנות על השכל, ולא נוגע ענין המעשה, ורק
בדורות האחרונים - החל משנת שש מאות לאלף הששי, כמבואר בזהר²³ (בשיכות לפסוק²⁴ "בשנת שש
מאות ג' נבקעו כל מעיינות תהום רבה, וארובות השמים נפתחו") שאז ניתוסף ריבוי בחכמת העולם
(והיינו לפי שניתוסף ריבוי בחכמת התורה, שהרי באותו זמן היתה התגלות תורת החסידות - "דע את
אלקי אביך"²⁵, ולכן ניתוסף ריבוי חכמה גם בעולם) - מדגישים את הצורך שכל ענין יתבטא בענין
המעשה דוקא.

ונקודת הענין⁶ - שגם מי שהוא בעל שכל נעלה ביותר, ובא לידי הבנה והשגה (כולל גם
השקלא-וטריא והפלפול עם חבריו, שזהו הענין ד"דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים"²⁶), אין זה מספיק
עדיין, אלא יש צורך שההבנה וההשגה תומשך להיות בהתאם אל המעשה, ואז יודעים שהשכל הוא
אמיתי; ובלאו-הכי - חסר לא רק בענין המעשה, אלא גם בהבנה והשגה, וכנ"ל בנוגע למרגלים, שבאו
למעמד ומצב של מרידה בה' - שזהו היפך ענין השכל, שגם הוא נברא על-ידי הקב"ה, בורא העולם
ומנהיגו, כך שהוא מקור השכל. ואילו הם מרדו בהקב"ה, שלא האמינו ביכלתו יתברך כו', "כביכול
אפילו בעל-הבית אינו יכול להוציא כליו"²⁷.

וכידוע הסיפור²⁸ שהובא בספרי מוסר בנוגע לאריסטו, שפעם תפסו אותו בעשיית דבר שפל, וכאשר
שאלו אותו: מאי האי, הרי אתה אריסטו שיצאת עם שיטה חדשה במוסר, ואיך אתה עושה דבר שפל

(אפילו אלו שהיתה להם שייכות חלשה לפנימיות התורה), שע"י
פס"ד בתורה פעלו שינוי במציאות העולם. ואין זה ענין של נס,
אלא כך הטביע הקב"ה שהתורה היא בעה"ב על מציאות העולם,
וכדאיאתא בזהר (שם) "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר
נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא", ועד שע"י לימוד התורה
נעשים "שמים חדשים וארץ חדשה" (ישע"י סה, יז. וראה זח"א
ד, ב ואילך), והיינו, שבכח התורה לפעול שינוי, ועד למציאות
חדשה בעולם (משיחת ש"פ קרח שנה זו).

(23) ח"א קיז, א. וראה לק"ש חט"ו ע' 42 ואילך. וש"נ.

(24) נח ז, יא.

(25) דברי הימים-א כח, ט.

(26) אבות פ"ו מ"ו.

(27) סוטה לה, א.

(28) ראה גם תורת מנחם חמ"ז ע' 158. וש"נ.

(17) ישע"י יא, ט.

(18) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פ"ט, ג. וש"נ.

(19) ראה לקו"ת שם לז, א. לח, א.

(20) אבות פ"א מ"ז.

(21) זח"ב קסא, ריש ע"ב.

(22) ולהעיר, שאף שמוכן בפשטות ששיטה זו היא היפך
האמת, וכמ"ש הרמב"ם במרו"נ (ח"א פע"א) שהדעות נמשכות
אחר המציאות, ולא המציאות אחר הדעות, יש לזה מקור בתורה
(כמדובר כמ"פ שגם ענין שהוא היפך האמת, בהכרח שתהי' לו
אחיזה בקדושה) - שהרי מצינו שכאשר לימוד התורה הוא כדבעי,
שמתאחד עם התורה עד ש"נקראת על שמו" (ע"ז יט, א), אזי
יכולים לשנות את מציאות העולם, כדאיאתא בירושלמי (כתובות
פ"א סה"ב. וש"נ) על הפסוק (תהלים נו, ג) "לא-ל גומר עלי",
"בת שלש שנים ויום אחד ונמלכין ב"ד לעבר את השנה, הבתולין
חוזרין". וכפי שראינו אצל רבותינו נשיאינו ושאר גדולי ישראל